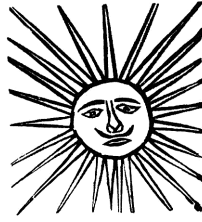

Eduardo Galeano

Yürüyen Kelimeler

Türkçesi: Bülent Kale

Deneme

Bu Kitaba Açılan Pencere

Kırık dökük bir masa, sürekli hareket eden kurşundan ya da ahşaptan bir sürü yıpranmış baskı harfi, belki de Gutenberg'den kalma bir matbaa: Burası José Francisco Borges'in Kuzeydoğu Brezilya'nın iç kesimlerinde, Bezerros Köyü'ndeki atölyesi.

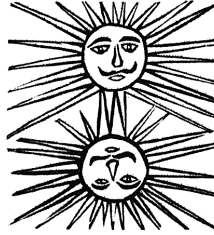
Hava mürekkep kokuyor, ahşap kokuyor. Yeni bitirilmiş ıslak baskılar tellere asılmış kururken, üst üste yığılmış ahşap plakalar sıranın kendilerine gelmesini bekliyor. Ahşaba işlenmiş yüzüyle Borges tek kelime etmeden bana bakıyor.

Televizyon çağının ortasında, Borges hâlâ eski *cordel* geleneğini sürdüren bir sanatçı. Küçük kitapçıklarda efsaneler ve yaşanmış olaylar anlatıyor. Dizeleri kendi yazıyor, çizimleri yapıyor, basıyor, sonra bunları omzuna atıp pazarlarda satıyor, köy köy dolaşip insanların ve hayaletlerin kahramanlıklarını tekrar tekrar anlatıyor.

Ben Borges'in atölyesine birlikte çalışmayı önermek için geldim. Projemi açıkladım: Onun çizimleri, gravür sanatı ve benim kelimelerim. O susuyor, ben konuştuğça konuşuyorum, sürekli açıklıyorum. Tek kelime etmiyor.

Bu böyle sürüp gidiyor. Ta ki ben birden farkına varıncaya kadar: Benim kelimelerimin müziği yoktu. Kırk bir flütü üfleyip duruyordum. Daha doğmamış olan ne açıklanabilir ne de anlaşılır; ancak hareket ettikçe hissedilir, ele gelir. Bunun üzerine, açıklamayı bırakıp anlatıyorum. Ona yazmak istediğim tutku ve korkuların hikâyelerini anlatıyorum; yollardan derlediğim sesleri, yürürayak daldığım gündüz düşlerini, çıldırtan gerçekleri ve gerçekleşen çılgınlıkları, rastladığım “ya da bana rastlayan” yürüyen kelimeleri anlatıyorum.

Ona hikâyeler anlatıyorum; bu kitap doğuyor.

Yedi Mucizenin Hikâyesi

Todos los Santos Körfezi'yle Amazon Nehri'nin ağzı arasında bir daha ne böyle zorlu bir kadın görüldü ne de böylesine büyü-cü bir erkek.

María'nın gönlünü kazanmak için José yedi mucize gerçek-leştirdi.

María'nın babası:

"Açlıktan ağzı kokuyor," dedi.

Bunun üzerine José havaya hiçbir el tarafından yapılmamış dantelli bir örtü serdi ve emretti:

"Sofra kurulsun!"

Hiçbir şeyin üstünde dalgalanan örtünün üzerine, hiç kimse tarafından servis edilmeyen, hâlâ buğusu tüten pek çok tabağın olduğu büyük bir sofraya kuruldu. Herkesin midesi bayram etti.

Ama María tek bir pirinç tanesi bile yemedi.

Köyün sahibi, toprağın ve insanların efendisi:

"Fukaranın önde gideni," dedi.

Bunun üzerine José hiçbir yerden sıçrayarak gelen keçisini çağırıldı ve ona emretti:

"Sıç, keçi!"

Keçi altın sıçtı. Herkesin avuç avuç altını oldu.

Ama María bu ışıltıya sırtını döndü.

María'nın balıkçı nişanlısı:

"Balıktan hiç anlamıyor," dedi

Bunun üzerine José deniz kıyısına inip üfledi. Kendisinin olmayan ciğerlerle üfledi ve emretti:

"Kuru, deniz!"

Deniz her yanı balıklarla kaplı gümüş rengi kumunu bırakarak çekildi. Herkesin sepeti balıklarla dolup taşı.

Ama María yalnızca burnunu tıkadı.

María'nın ateşten bir hayalet olan ölmüş kocası:

"Onu kömüre çevireceğim," dedi

Alevler dört bir yandan José'ye saldırdı.

Bunun üzerine José kendisinin olmayan bir sesle emretti:

"Serinlet, ateş!"

Ateşin ortasında banyo yaptı. Herkesin gözleri yuvalarından fırladı.

Ama María gözlerini kapadı.

Köyün papazı:

"Tam cehennemlik," dedi.

José'nin şeytanın ortağı olduğunu, büyücülük yaptığı için de günahkâr olduğunu açıkladı.

Bunun üzerine José papazı boğazından yakaladı ve emretti:

"Sıkıl, kol!"

José'nin artık kendisinin olmayan kolları papazı evrenin yakıcı uçurumlarına götürdü. Herkesin ağzı açık kaldı.

Ama María korkudan bir çığlık attı ve o upuzun kol, ateşte kızarmış papazı bir saniyede geri getirdi.

Polis:

"Tam hapislik," dedi.

Elinde sopasıyla José'nin başına dikildi.

O zaman José emretti:

"Vur, sopa!"

Polisin sopası polise vurdu, kendi silahı tarafından kovalanan polis koşarak kaçtı ve gözden kayboldu. Herkes güldü. María da.

María, José'ye bir kişniş yaprağı ve bir beyaz gül sundu.

Yargıç:

"Tam İdamlık," dedi.

José; kanunlara saygısızlıktan, babanın kızı, ölünün dul karısı üzerindeki mülkiyet haklarına tecavüzden, sisteme karşı gelmekten, polise mukavemetten ve bir din adamını öldürmeye teşebbüsten mahkûm oldu.

Cellat elleri ve ayakları bağlı José'nin boynu üzerinde baltasını kaldırdı.

Bunun üzerine José emretti:

"Dayan, boyun!"

Balta indi ve boyun baltayı paramparça etti.

Herkes için bayram oldu. Herkes insan adaletinin aşağılanışını ve ilahi adaletin yıkılışını kutladı.

María, José'ye bir parça peynir ve bir kırmızı gül sundu.

José'nin, yoksul galibin, aşk mağlubu galibin dizleri titredi.

